

Hovedresultater fra TIMSS 2015

TIMSS

Hva er TIMSS

TIMSS undersøker elevenes kompetanse i matematikk og naturfag. Gjennom spørreskjemaer samles det i tillegg inn relevant informasjon om elevene, lærerne og skolene. Elever på 4. og 8. trinn, på et utvalg skoler i 57 land deltok i TIMSS 2015. Nytt i denne undersøkelsen er at Norge for første gang deltok med elever på 5. og 9. trinn. Dette er fordi de norske elevene i tidligere TIMSS- studier har vært blant de desidert yngste, og for å kunne sammenligne direkte de norske resultatene i TIMSS med resultatene til de andre nordiske landene. For å bevare trendlinjen fra tidligere studier deltok vi også med elever på 4. og 8. trinn. I Norge deltok omtrent 8 prosent av elevene på hvert av de nevnte trinnene i undersøkelsen.

TIMSS er en trendstudie som gjennomføres hvert fjerde år. Det vil si at det er mulig å sammenligne prestasjoner, undervisningspraksis, elevers holdninger, skolemiljø m.m. over tid. Hovedformålet med TIMSS er å bidra til å bedre læring og undervisning i matematikk og naturfag.

TIMSS er en internasjonal undersøkelse i regi av IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement). Prosjektansvarlig i Norge er Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS) ved Universitetet i Oslo

Kort oppsummering av hovedresultater

Matematikk

Norske elever på 5. trinn presterer svært bra i matematikk. De skårer høyere enn jevnaldrende elever i de andre nordiske landene og plasserer seg blant de beste i Europa. På 9. trinn kan norske elevers matematikkprestasjoner karakteriseres som middels gode, i et europeisk perspektiv (se flere detaljer i vedlegg 1 og 2). Det er særlig svake prestasjoner i emneområdet algebra som her trekker gjennomsnittsskåren ned. Både på 5. og 9. trinn viser norske elever at de har meget høy kompetanse innenfor emneområdet statistikk. I Norge er det ingen kjønnsforskjeller i matematikk på de aktuelle trinnene. Trend for Norge, basert på resultater fra 4. og 8. trinn, viser ingen endring fra 2011 til 2015 for 4. trinn, men elevene på 8. trinn har hatt en framgang i matematikk i denne perioden.

Naturfag

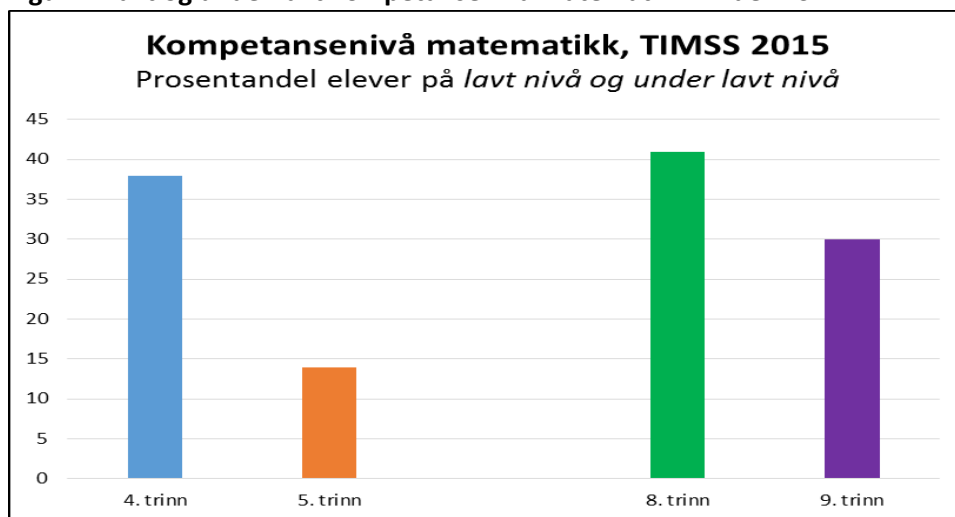
I naturfag presterer norske elever godt på 5. trinn og middels godt på 9. trinn, sett i et europeisk perspektiv (se flere detaljer i vedlegg 3 og 4). Norske elever har høyest kompetanse i geofag (5. og 9. trinn), mens de presterer svakest i henholdsvis fysikk/kjemi (5. trinn) og biologi (9. trinn). Det er ingen kjønnsforskjeller i naturfag i Norge på de aktuelle trinnene. Utviklingen i naturfagprestasjoner på 4. trinn har vært positiv i perioden 2003 – 2011. På 8. trinn presterer elevene på samme nivå i 2015 som i 2003. Det er ingen endringer i prestasjoner hverken på 4. eller 8. trinn i den siste fireårsperioden.

Kompetansenivåer i matematikk

Kompetansenivåene i TIMSS, både i matematikk og naturfag, er delt inn i fire nivåer som beskriver hva som kjennetegner kompetansen til elevene. Det som defineres som avansert og høyt nivå, anses som høye prestasjonsnivåer der elevene har kompetanse som de er i stand til å anvende på ulike typer situasjoner og problemstillinger. Lavt og under lavt nivå, vurderes i motsetning som at elevene kun har noe grunnleggende kunnskap i fagene.

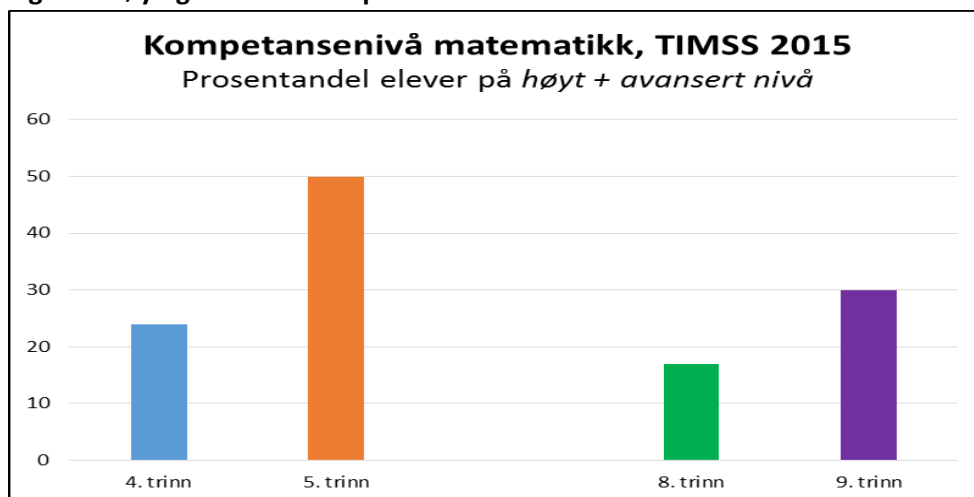
Figur 1 viser samlet andel elever som skårer på de laveste kompetansenivåene i matematikk på barnetrinn og ungdomstrinn i TIMSS 2015. På barnetrinnet ser vi at på 4. trinn er det en relativt stor andel elever som skårer på lavt eller under lavt nivå, mens for elever på 5. trinn er denne andelen redusert betydelig. Dette henger sammen med at elevene på 5. trinn samlet sett skårer svært mye bedre enn elevene på 4. trinn. På ungdomstrinnet er det også en reduksjon i andel elever på lavt eller under lavt nivå fra 8. til 9. trinn, men denne forskjellen er mye mindre. Dette henger sammen med at forskjellen i totalskåre er mindre mellom 8. og 9. trinn.

Figur 1: Lavt og under lavt kompetansenivå matematikk. Kilde: ILS

Figur 2 viser utviklingen i andel elever som presterer på de to høyeste kompetansenivåene i matematikk, på barnetrinn og ungdomstrinn. Her ser vi en stor og positiv økning i andel høyt-presterende elever fra 4. til 5. trinn, og tilsvarende mindre økning fra 8. til 9. trinn. Som for elever på lave prestasjonsnivåer reflekterer dette at progresjonen fra 4. til 5. trinn er vesentlig høyere enn progresjonen fra 8. til 9. trinn.

Figur 2: Høyt og avansert kompetansenivå matematikk. Kilde: ILS

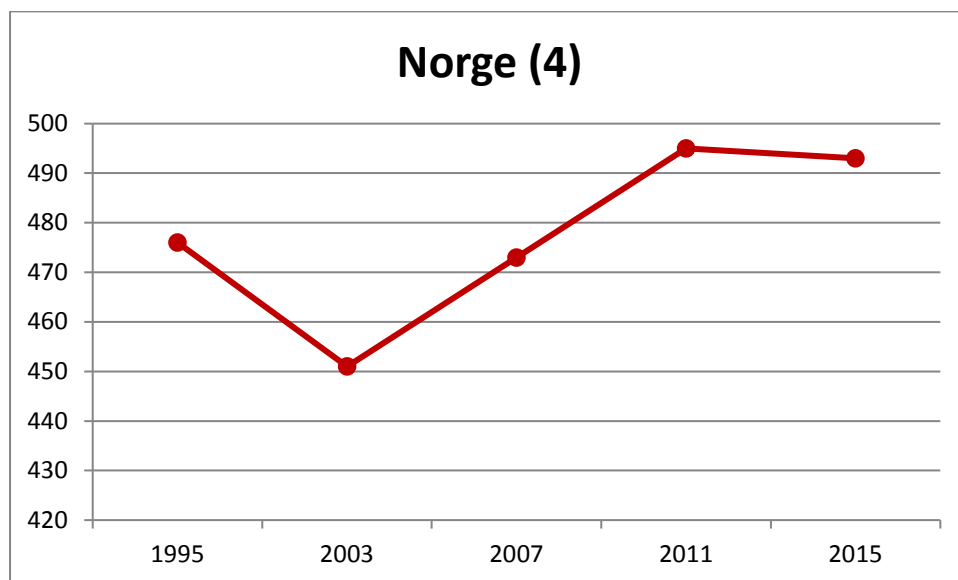

Utvikling over tid i matematikk (trend)

Siden Norge har deltatt i 5. og 9. trinn med fulle utvalg for første gang i 2015, blir trend basert på utviklingen på 4. og 8. trinn.

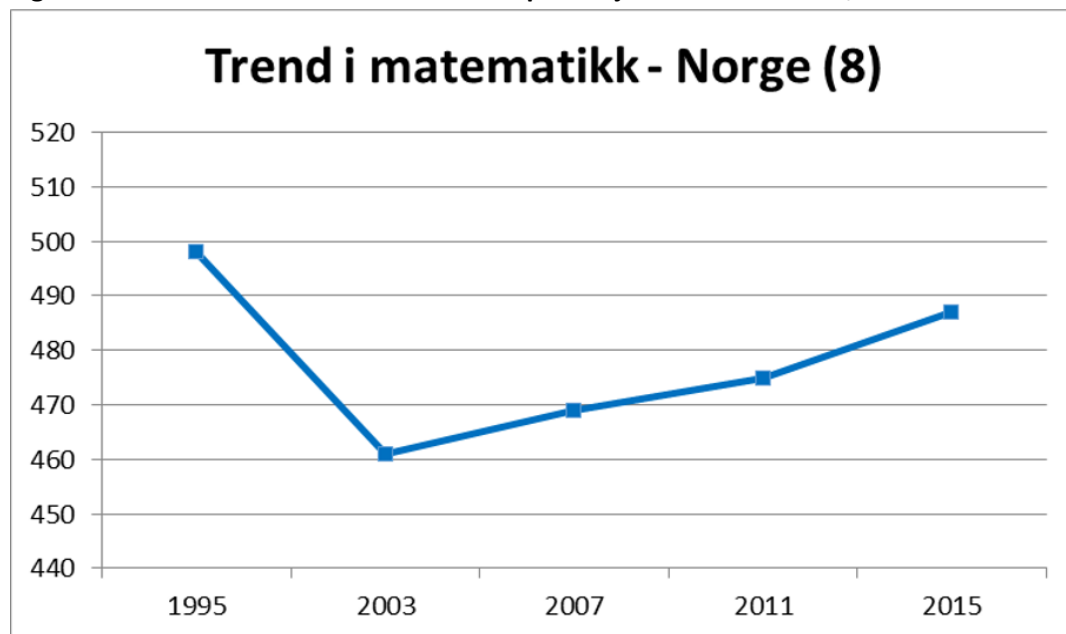
Figur 3 viser trenden for Norge (4 trinn) i perioden 1995 til 2015. Som det fremgår var det en kraftig tilbakegang i norske elevers prestasjoner i perioden 1995 til 2003. Etter det har prestasjonsnivået steget jevnt og forholdsvis mye fram til 2011, og ser nå ut til å ha stabilisert seg på et høyere nivå enn i 1995. I den siste fireårsperioden, 2011 – 2015, er det ingen endring i skår på 4. trinn.

Figur 3: Trend for norske 4. trinns- elevers prestasjoner i matematikk, 1995-2015. Kilde: ILS

Figur 4 viser at det var en sterk tilbakegang i norske 8. trinns- elevers prestasjoner i perioden 1995 til 2003. De norske elevene har siden 2003 hatt en jevn framgang i prestasjoner. Norske elevers prestasjoner i matematikk på 8.trinn er høyere i 2015 enn i resultatene fra forrige TIMSS studie.

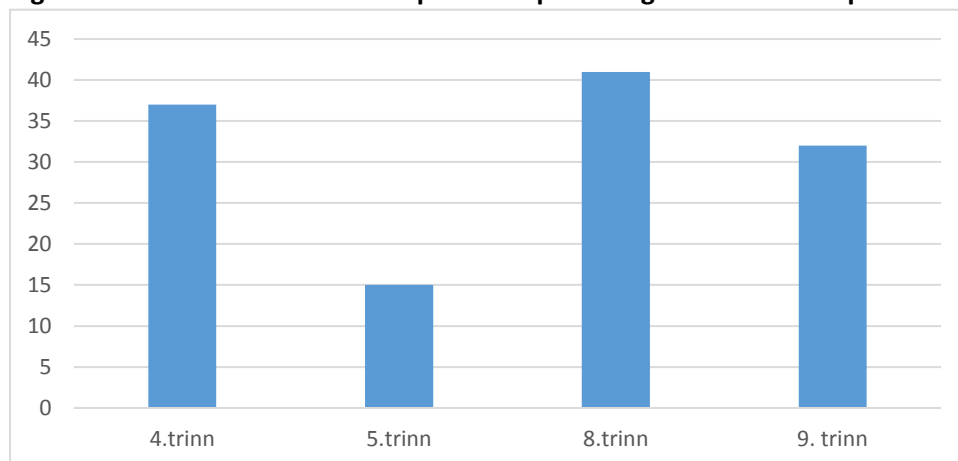
Figur 4: Trend for norske 8. trinns- elevers prestasjoner i matematikk, 1995-2015. Kilde: ILS

Kompetansenivåer i naturfag

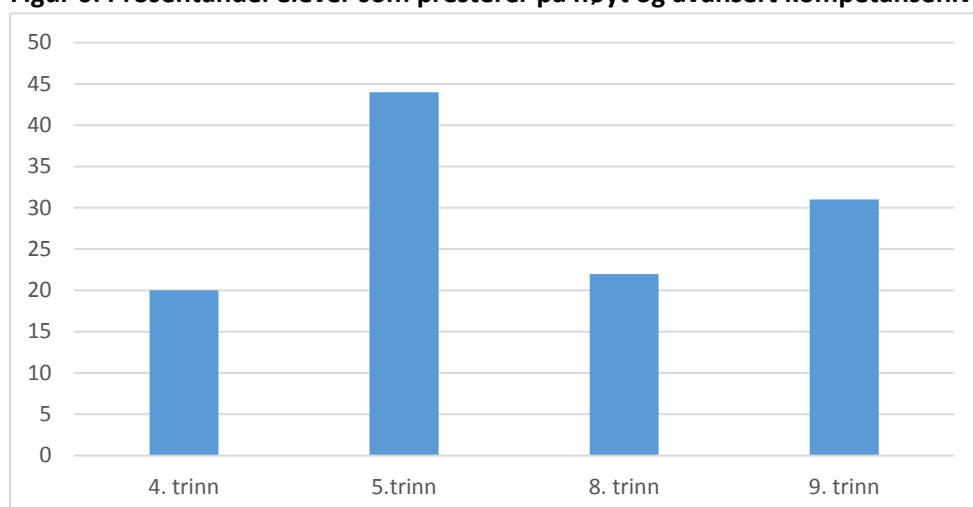
Figur 5 viser samlet andel elever som skårer på de laveste kompetansenivåene i naturfag på barnetrinn og ungdomstrinn i TIMSS. På barnetrinnet ser vi at på 4. trinn er det en relativt stor andel elever som skårer på lavt eller under lavt nivå, mens for elever på 5. trinn er denne andelen redusert betydelig. Dette henger sammen med at elevene på 5. trinn samlet sett skårer betydelig bedre enn elevene på 4. trinn. På ungdomstrinnet er det også en reduksjon i andel elever på lavt eller under lavt nivå fra 8. til 9. trinn, men denne forskjellen er mye mindre enn på barnetrinnet. Dette henger sammen med at forskjellen i totalskåre mellom 8. og 9. trinn er mye mindre.

Figur 5: Prosentandel elever som presterer på lavt og under lavt kompetansenivå i naturfag

Figur 6 viser utviklingen i andel elever som presterer på de to høyeste kompetansenivåene i naturfag på henholdsvis barnetrinn og ungdomstrinn i 2015. Her ser vi en stor og positiv økning i andel høyt-presterende elever fra 4. til 5. trinn, og tilsvarende mindre økning fra 8. til 9. trinn. Som for elever på lave prestasjonsnivåer reflekterer dette at progresjonen fra 4. til 5. trinn er vesentlig høyere enn progresjonen fra 8. til 9. trinn.

Figur 6: Prosentandel elever som presterer på høyt og avansert kompetansenivå i naturfag

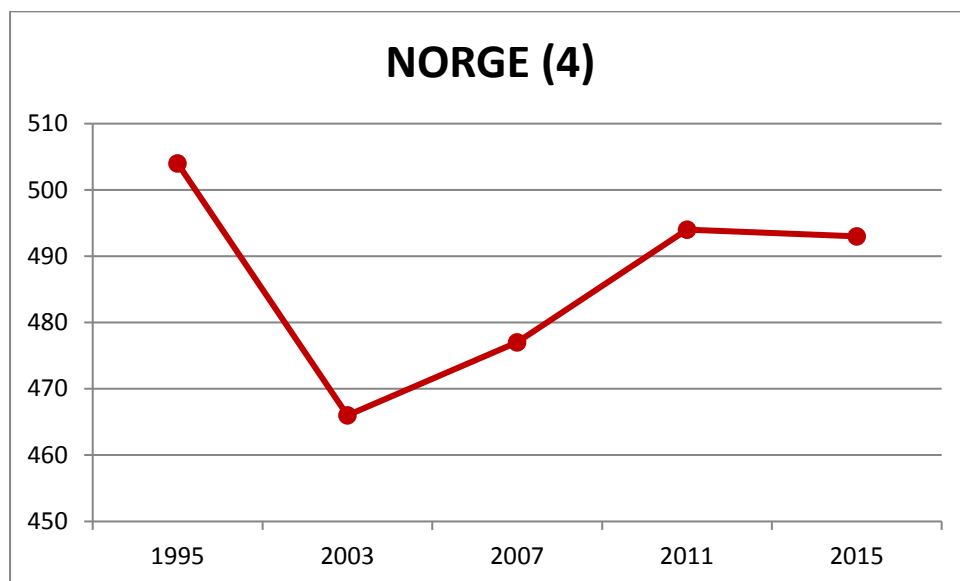

Utvikling over tid i naturfag (trend)

Siden Norge har deltatt i 5. og 9. trinn med fulle utvalg for første gang i 2015, blir trend basert på utviklingen på 4. og 8. trinn

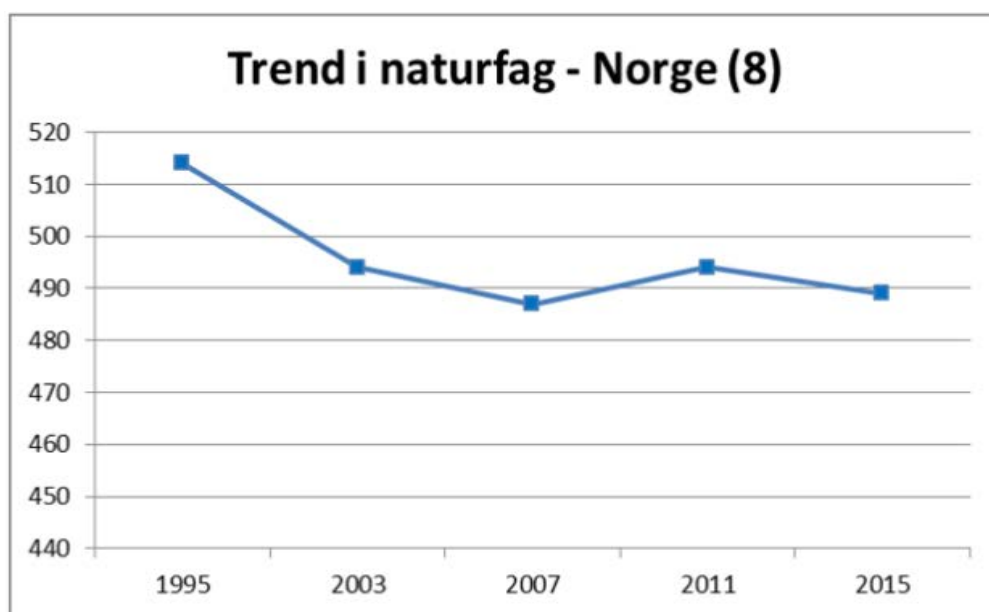
Figur 7 viser trenden for Norge (4. trinn) for perioden 1995 til 2015. Trendlinjen viser at det var en kraftig tilbakegang i norske elevers prestasjoner i naturfag i perioden 1995 til 2003. Fra og med 2003 og fram til 2011 var det imidlertid en tydelig framgang i norske elevers prestasjoner på dette trinnet. Denne framgangen har ikke fortsatt i den siste fireårsperioden.

Figur 7: Utvikling over tid for norske 4. trinns- elevers prestasjoner i naturfag i perioden 1995-2015. Kilde: ILS

Figur 8 viser trenden for norske elever på 8. trinn i perioden 1995 til 2015. Som det fremgår av figuren var det en tilbakegang i norske elevers prestasjoner i perioden 1995 til 2003. Etter det har prestasjonsnivået stabilisert seg på et lavere nivå enn i 1995. Norge har dermed ikke hatt den samme framgangen i naturfag som i matematikk gjennom perioden 2003-2015. Den tilsynelatende nedgangen i de norske resultatene fra 2011 til 2015 er ikke reell.

Figur 8: Utvikling over tid for norske 8. trinns- elevers prestasjoner i naturfag i perioden 1995-2015. Kilde: ILS.

Betydning av læringsmiljø og lærernes kompetanse

Rapporten viser at det har vært en positiv utvikling når det gjelder læringsmiljø i norsk skole. Både elever, lærere og rektorer rapporterer om høy grad av trygghet, orden og trivsel. Norske elever trives på skolen og de opplever stor grad av tilhørighet.

Analysen som er gjennomført med utgangspunkt i spørsmål til elever og lærere viser at læringsmiljøet har relativt stor sammenheng med elevenes prestasjoner i matematikk og naturfag. Resultatene av indikerer at et godt læringsklima og høy grad av trygghet og orden har positiv sammenheng med elevenes læringsutbytte i realfag, både på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Dette underbygger viktigheten av å prioritere aspekter ved læringsmiljøet som er forbundet med trygghet og orden i skolen.

Analysene viser også at lærerens kompetanse, faglige og pedagogiske trygghet og undervisningskvalitet har positiv sammenheng med elevenes læring.

Vedlegg 1: Hovedresultater for TIMSS 2015 i matematikk, barnetrinn

MATEMATIKK - BARNETRINNET

Land	Skår	Alder	Differanse mellom 95. og 5. prosentil
Singapore	618 (3,8)	10,4	288
Hongkong (Kina)	614 (2,9)	10,1	216
Sør Korea	608 (2,2)	10,5	221
Taipei (Kina)	597 (1,9)	10,2	235
Japan	593 (2,0)	10,5	227
Nord Irland	570 (2,9)	10,4	282
Russland	564 (3,4)	10,8	243
Norge	549 (2,5)	10,7	230
Irland	547 (2,1)	10,4	238
England	546 (2,8)	10,1	275
Belgia	546 (2,1)	10,1	200
Kazakhstan	544 (4,5)	10,3	269
Portugal	541 (2,2)	9,9	237
USA	539 (2,3)	10,2	269
Danmark	539 (2,7)	10,9	248
Litauen	535 (2,5)	10,7	235
Finland	535 (2,0)	10,8	218
Polen	535 (2,1)	10,7	233
Nederland	530 (1,7)	10,0	183
Ungarn	529 (3,2)	10,7	288
Tsjekkia	528 (2,2)	10,4	231
Bulgaria	524 (5,2)	10,8	276
Kypros	523 (2,7)	9,8	266
Tyskland	522 (2,0)	10,4	216
Slovenia	520 (1,9)	9,8	228
Sverige	519 (2,8)	10,8	228
Serbia	518 (3,5)	10,7	287
Australia	517 (3,1)	10,0	275
Canada	511 (2,2)	9,9	247
Italia	507 (2,6)	9,7	236
Spania	505 (2,5)	9,9	226
Kroatia	502 (1,7)	10,6	215
Slovakia	498 (2,5)	10,4	264
New Zealand	491 (2,3)	10,0	297
Frankrike	488 (2,9)	9,9	246
Tyrkia	483 (3,1)	9,9	312
Georgia	463 (3,6)	9,7	287
Chile	459 (2,4)	10,2	240
De forente arabiske emirater	452 (2,4)	9,8	347
Bahrain	451 (1,6)	9,9	292
Qatar	439 (3,4)	10,1	318
Iran	432 (3,2)	10,2	335
Oman	426 (2,5)	9,6	331
Indonesia	398 (3,7)	10,4	293
Jordan	389 (3,0)	9,8	355
Saudi Arabia	384 (4,0)	10,0	301

Vedlegg 2: Hovedresultater for TIMSS 2015 i matematikk, ungdomstrinn

MATEMATIKK

UNGDOMSTRINNET

Land	Skår	Alder	Differanse mellom 95. og 5. prosentil
Singapore	621 (3,2)	14,4	273
Sør Korea	606 (2,6)	14,4	283
Taipei (Kina)	599 (2,4)	14,3	320
Hongkong (Kina)	594 (4,6)	14,2	262
Japan	586 (2,3)	14,5	295
Russland	538 (4,7)	14,7	270
Kazakhstan	528 (5,3)	14,3	304
Canada	527 (2,2)	14,0	229
Irland	523 (2,7)	14,4	242
USA	518 (3,1)	14,1	273
England	518 (4,2)	14,2	260
Slovenia	516 (2,1)	13,8	229
Ungarn	514 (3,8)	14,7	305
Norge	512 (2,3)	14,7	230
Litauen	511 (2,8)	14,7	253
Israel	511 (4,1)	14,0	332
Australia	505 (3,1)	14,0	272
Sverige	501 (2,8)	14,7	235
Italia	494 (2,5)	13,8	247
Malta	494 (1,0)	13,8	293
New Zealand	493 (3,4)	14,1	288
Malaysia	465 (3,6)	14,3	283
De forente arabiske emirater	465 (2,0)	13,9	320
Tyrkia	458 (4,7)	13,9	345
Bahrain	454 (1,4)	14,0	264
Georgia	453 (3,4)	13,7	299
Libanon	442 (3,6)	14,2	246
Qatar	437 (3,0)	14,1	335
Iran	436 (4,6)	14,2	308
Thailand	431 (4,8)	14,4	294
Chile	427 (3,2)	14,3	263
Oman	403 (2,4)	14,0	316
Kuwait	392 (4,6)	13,7	303
Egypt	392 (4,1)	14,1	324
Botswana (9)	391 (2,0)	15,7	278
Jordan	386 (3,2)	13,8	307
Marokko	384 (2,3)	14,5	265
Sør Afrika (9)	372 (4,5)	15,7	287
Saudi Arabia	368 (4,6)	14,1	284

Vedlegg 3: Hovedresultater for TIMSS 2015 i naturfag, barnetrinn

NATURFAG
BARNETRINNET

Land	Skår	Alder	Differanse mellom 95. og 5. prosentil
Singapore	590 (3,7)	10,4	282
Sør Korea	589 (2,0)	10,5	208
Japan	569 (1,8)	10,5	212
Russland	567 (3,2)	10,8	225
Hongkong (Kina)	557 (2,9)	10,1	231
Taipei (Kina)	555 (1,8)	10,2	226
Finland	554 (2,3)	10,8	210
Kazakhstan	550 (4,4)	10,3	280
Polen	547 (2,4)	10,7	224
USA	546 (2,2)	10,2	265
Slovenia	543 (2,4)	9,8	228
Ungarn	540 (3,6)	10,7	270
Sverige	542 (3,3)	10,8	242
Norge	538 (2,6)	10,7	209
England	536 (2,4)	10,1	231
Bulgaria	536 (5,9)	10,8	316
Tsjekkia	534 (2,4)	10,4	230
Kroatia	533 (2,1)	10,6	204
Irland	529 (2,4)	10,4	230
Tyskland	528 (2,4)	10,4	229
Litauen	528 (2,5)	10,7	228
Danmark	527 (2,1)	10,9	227
Canada	525 (2,6)	9,9	240
Serbia	525 (3,7)	10,7	266
Australia	524 (2,9)	10,0	251
Slovakia	520 (2,6)	10,4	283
Nord Irland	520 (2,2)	10,4	230
Spania	518 (2,6)	9,9	227
Nederland	517 (2,7)	10,0	196
Italia	516 (2,6)	9,7	219
Belgia	512 (2,3)	10,1	203
Portugal	508 (2,2)	9,9	197
New Zealand	506 (2,7)	10,0	282
Frankrike	487 (2,7)	9,9	239
Tyrkia	483 (3,3)	9,9	305
Kypros	481 (2,6)	9,8	248
Chile	478 (2,7)	10,2	242
Bahrain	459 (2,6)	9,9	345
Georgia	451 (3,7)	9,7	288
De forente arabiske emirater	451 (2,8)	9,8	394
Qatar	436 (4,1)	10,1	362
Oman	431 (3,1)	9,6	389
Iran	421 (4,0)	10,2	333
Indonesia	397 (4,8)	10,4	338

Vedlegg 4: Hovedresultater for TIMSS 2015 i naturfag, ungdomstrinn

NATURFAG UNGDOMSTRINNET

Land	Skår	Alder	Differanse mellom 95. og 5. prosentil
Singapore	597 (3,2)	14,4	288
Japan	571 (1,8)	14,5	246
Taipei (Kina)	569 (2,1)	14,3	273
Sør Korea	556 (2,2)	14,4	256
Slovenia	551 (2,4)	13,8	253
Hongkong (Kina)	546 (3,9)	14,2	235
Russland	544 (4,2)	14,7	253
England	537 (3,8)	14,1	266
Kazakhstan	533 (4,4)	14,3	298
Irland	530 (2,8)	14,4	263
USA	530 (2,8)	14,2	268
Ungarn	527 (3,4)	14,7	281
Canada	526 (2,2)	14,0	228
Sverige	522 (3,4)	14,7	281
Litauen	519 (2,8)	14,7	255
New Zealand	513 (3,1)	14,1	295
Australia	512 (2,7)	14,0	270
Norge	509 (2,8)	14,7	257
Israel	507 (3,9)	14,0	342
Italia	499 (2,4)	13,8	250
Tyrkia	493 (4,0)	13,9	316
Malta	481 (1,6)	13,8	356
De forente arabiske emirater	477 (2,3)	13,9	346
Malaysia	471 (4,1)	14,3	309
Bahrain	466 (2,2)	14,0	345
Qatar	457 (3,0)	14,1	364
Iran	456 (4,0)	14,2	294
Thailand	456 (4,2)	14,4	267
Oman	455 (2,7)	14,0	323
Chile	454 (3,1)	14,3	267
Georgia	443 (3,1)	15,7	285
Jordan	426 (3,4)	13,8	331
Kuwait	411 (5,2)	13,7	361
Libanon	398 (5,3)	14,2	334
Saudi Arabia	396 (4,5)	14,1	324
Marokko	393 (2,5)	14,5	278
Botswana (9)	392 (2,7)	15,7	359
Egypt	371 (4,3)	14,1	375
Sør Afrika (9)	358 (5,6)	15,7	358